

AKO ZBIERAŤ PODNETY ZO STRANY VEREJNOSTI

FOKUSOVÁ SKUPINA

Alexandra Poláková Suchalová
apolakovasuchalova@gmail.com
alexandra.polakova-suchalova@fses.uniba.sk

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Ústav verejnej politiky, Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave

Čo je fókusová skupina?

- Cielená vedená diskusia alebo súbor diskusií, ktorých cieľom je získať vnímanie, názory, skúsenosti cielene vybraných respondentov v bezpečnom prostredí moderovaná a ideálne aj nahrávaná.
- Počet respondentov: 6-10
- Podmienky: homogénnosť respondentov, bezpečnosť prostredia
- Synonymá: ohniskové skupiny, skupinové interview, organizovaná skupinová diskusia
- Začiatky: 1940 marketing
- Ernest Dichter

Kedy uvažovať nad použitím fókusovej skupiny na získanie dát?

- Keď potrebujem porozumieť problému/téme...
- Keď potrebujem získať vhľad do problematiky...
- Keď potrebujem získať odpovede na otázky „ako?“ a „prečo?“
- Keď sú dôležité detaily...
- Keď sú dôležité autentické výpovede (slovník/žargón...)
- Keď je dôležitý kontext
- Keď....

+/- fókusovej skupiny

+

- možnosť získať veľké množstvo dát v porovnaní s rozhovorom vo výrazne menšej časovej náročnosti
- kvalita dát je vyššia (autentickosť výrokov)
- dynamika diskusie (predpoklad kvalitného moderovania/facilitovania) zvyšuje kvalitu získaných dát
- efekt snehovej gule / efekt skupiny

-

- časovo náročnejšie – potreba prepisu (transkript) a často kódovania (podľa potreby ďalšieho analytického spracovania)
- respondenti nie sú anonymní – potreba vytvorenia bezpečného priestoru na otvorenú a úprimnú diskusiu (pozor na kontroverzné témy)
- finančne náročnejšie, keďže si vyžaduje priestor, techniku aj moderovanie/facilitovanie
- dynamika a reakcie v skupine môžu ovplyvniť ochotu ostatných vyjadriť svoj názor

Design fókusovej skupiny

- Konkrétny cieľ – definovať, čo chcem fókusovou skupinou zistiť
 - *Ako bola vnímaná užitočnosť školenia pre kontrolórov na NKÚ?*
 - *Čo považujú predstavitelia samospráv za vhodné doplniť do vzdelávania pre zamestnancov miestnych úradov na miestach prvého kontaktu?*
 - *Ako vnímajú ľudia so špeciálnymi potrebami územie Kamenného námestia v Bratislave?*
- Cieľová skupina – respondenti: ako vyberať?
 - *nastavenia kritérií podľa definovaného cieľa*

Príprava fókusovej skupiny

- Priestor – kde sa bude odohrávať fokusová skupina?
- Sedenie – ako usadiť respondentov
- Menovky – záleží od typu FG (mali byť mať všetci, vrátane moderátorov/facilitátorov)
- Technické zabezpečenie (nahrávanie/natáčanie)
- Občerstvenie (?)
- Príprava scenáru (protokolu) – in/outsourcing?
- Rozdelenie rol (hlavný/á moderátor/ka, pomocný/á moderátor/ka, zapisovateľ/ka)
- Práca s dátami – miera spracovania

Scenár (protokol) fókusovej skupiny

- Cieľ fókusovej skupiny
- Základné pravidlá – ideálne, ak sú napísané na mieste viditeľnom pre všetkých
- Tematické oblasti alebo otázky?
- Prvá otázka – icebreaker – záleží od skupiny
- Pomocné otázky: na rozvíjanie diskusie

Priebeh fókusovej skupiny

- Skúška techniky
- Privítanie – navodenie príjemnej atmosféry
- Predstavenie moderátora/ov + ostatných výskumníkov
- Vysvetlenie cieľa/zámeru fókusovej skupiny
- Vysvetlenie výberu respondentov
- Vysvetlenie a nastavenie pravidiel priebehu fókusovej skupiny
 - *Trvanie (1-1,5 hod. max. 2 hod.) – závisí od cieľovej skupiny*
 - *Spôsob vedenia diskusia*
- Uistenie o spôsobe nakladania so získanými dátami (anonymizácia)
- GDPR – problém?
- **Diskusia – telo fókusovej skupiny**
- Záver
 - *pod'akovanie*
 - *ponúknutie výsledkov (ak je to možné)*

Úskalia fókusovej skupiny a čo s nimi?

- Dominantný rečník
- „Tichá voda“
- Odbiehanie od témy
- „Zvädnutá“ diskusia
- Technické problémy
- Nahrávanie
- Autorizácia (?)
- Prepis, kódovanie
- Ako pracovať s mimikou a neverbálnou komunikáciou

Výstupy z fókusovej skupiny

- len záznam (zvukový, audiovizuálny)
- len prepis (doslovný prepis – s/bez záznamom neverbálnej komunikácie
 - *prepis cca 1,5 hodinovej fókusovej skupiny je cca 30 strán textu*
- miera analytického spracovania
 - *kódovanie*
 - *analýza a vyhodnotenie*

DOBRÉ RADY NAD ZLATO alebo AKO VYŤAŽIŤ Z FÓKUSOVEJ SKUPINY ČO NAJVIAC

- Dvakrát meraj a raz realizuj fókusovú skupinu
- Príprava je extrémne dôležitá, improvizáciu minimalizuj
- Jeden je málo, dvaja lepšie, traja ideál – každý vie, čo má robiť
- Na pravidlách slušne trvaj
- Sledovať a dodržať čas (ale citlivo)
- Neverbálna komunikácia je silná (gestá, prikyvovanie...)
- Dôsledne sleduj zámer/cieľ fókusovej skupiny
- Pracuj s dynamikou skupiny (aj tichší sú ok)
- Ak si nie si istý, že to zvládneš (nemáš skúsenosť), existujú profesionáli (vyžaduje rozpočet)

Ďakujem za pozornosť!

Cvičenie

- Simulácia fókusovej skupiny:
- Témy:
 - *verejný priestor*
 - *participatívna aktivita*
 - *hodnotenie participatívnej aktivity*
 - *prieskum potrieb vo vybranej oblasti (sociálne zariadenie, odvoz odpadu...)*